

СВЕ ТЕЧЕ

Кренули смо изјутра рано комбијем ка Зајечару. Ромулијана је удаљена само пар километара, тако да се нећемо изгубити. Раде добро вози, а и сналази се добро по овим нашим путевима. Ужива да вози и пуши. То га смирује. Понекад ми се чини да више воли да пали цигарету него да пуши.

Нисмо могли баш сву опрему да понесемо, али оно неопходно – чини ми се – јесмо. Бобан је већ најавио да ће спавати, тако да од њега и нисмо имали нарочиту корист. Сви смо поспани, али фино расположени, надамо се неком већем открићу. Једино је Срђан био узнемирен, долази време када ћемо точити гориво и када ће свако дати свој део новца. Негодовао је и гласно досађивао око пара: „Зашто нам факултет не плаћа трошкове? Све заслуге, ионако ће припасти њима.“

Смејали смо се његовом шкртичлуку и весело наставили даље. Као студенти морамо да штедим, мада је он то схватио преозбиљно. Морали смо да се освежимо једним јаким газираним пићем, препили смо се синоћ славећи одабир професора да нас четворица истражујемо неоткривене тајне Ромулијане. Маштали смо мало док смо путовали... Професор треба да нас обиђе сутрадан и види докле смо стигли.

Саобраћајни знак на коме је писало „Ромулијана/5км“ био нам је на виду. Самозадовољна узнемиреност пролазила нам је кроз све поре тела. Ово смо желели од свог живота. Скиптри моћи, златни пехари, круне некада великих владара, чекају на нас. Имамо шансу да постанемо неко и нешто. Да изађемо из удобне анонимности и пређемо у nelaгодност славе и моћи. Јер слава је моћ и моћ је слава – ту нема дилеме.

Смештај у градском хотелу резервисали су нам факултетски службеници. Међутим, нисмо желели да губимо време и паркирали смо се испред велелепне тврђаве. Пробудили смо Бобана који је кукао да је гладан и да му се спава. Застали смо на трен испред грађевине и дивили се мудрости њених творца. Сунце је већ прострло зраке по хоризонту и чинило да нам оближња брда трепере пред очима. Удахнули смо дубоко и кренули да износимо опрему.

Остало је доста времена до мрака тако да се нисмо бринули. Кустос музеја у тврђави замолио нас је да причувамо драгоцености од лопова, пошто он мора до куће, али, како он каже, „ових дана ту су само истраживачи, туриста готово и да нема“, намеја се доброћудно, „а ви ваљда нисте лопови, ви сте научници“. Није нам битно због чега овај човек одлази са радног места, мада каже да му се порађа ћерка, он нам ионако није потребан.

Поставили смо инструменте на своја места и почели да обрађујемо Јупитеров храм. Мислимо, ако нечег и има, мора да је ту. Ја сам кренуо да копам око места за које знам да није дирано. Барем колико смо ми знали. Срђан ми се придружио и ћутке копао покрај мене. Имао сам осећај да је он ту не би ли нашао које парче злата. Није њега

занимала археологија. Барем не као нас остале. Бобан и Раде су проверавали други крај и нису нам били у видокругу.

„Ја копам цели божји дан, цели божји дан... ми копамо цели... наћи ћемо злато и драгуље...“, певушио је Срђан прилично иритантно. Погледао сам га и наставио са радом. Наједаред се ућутао, почео нешто да мрмља и окренуо ми леђа као да нешто крије. Покушао сам да видим о чему се ради, али ми је леђима блокирао поглед. Изнервиран његовим поступцима раздрао сам се: „Бобане! Раде! Дођите овамо да вам нешто кажем!“ Срђан се узмувао док су прилазила ова двојица, знао је да ће га видети шта скрива. Устао је и правио се да се ништа не дешава. Упорно је својим телом заклањао поглед.

„Је ли Срђане, шта кријеш то? Шта ми то не смемо да видимо што ти смеш? ‘Ајде склони се да те ја не бих склонио?“, љутито ће Бобан. Одувек је био мало пргав, а сада је додатно изиритиран Срђановим понашањем. „Не кријем ништа, наставите да копате на својим местима. Моје оставите мени“, помало уплашено је одговорио Срђан. „Ма, склањај се одатле!“, сада је већ и Раде био љут. Ја се нисам мешао, довољно ме је већ Срђан изнервирао својим понашањем. Нисам желео да урадим нешто због чега бих зажалио касније. Неки људи једноставно не схватају шта значи „заједнички пројекат“.

Померили су Срђана и тада смо видели о чему је реч – златни пешчани сат – који је стајао уклесан у камен темељац храма Јупитера. „Галерије Арментарије, свеца ти!“, узвикнуо сам ја, „шта је сад па ово?“ Бобан и Раде гледали су у сат и нису се померали. „Видите ваљда, нисте ћорави. Сат, златни пешчани сат. Хајде да га узмемо, а ко зна шта ћемо још наћи испод земље“, рече Срђан и ишчупа сат из стене. Плато на коме смо сви стајали искосио се под 60 степени и пропали смо скупа у провалију. Нисмо стигли ништа да изустимо. Нико нам није рекао зашто, нико нам није дао разлог.

Изгледа да сам се ја најкасније пробудио, Раде је махао својим упаљачем пред мојим очима. Срђан и Бобан су покушавали да пронађу излаз из просторије у којој смо се нашли. „Ударај јаче, неће врата да се отворе“, покушавао је Бобан да мотивише Срђана који је у том тренутку клонуо духом. „Пропали смо, нико нам не може помоћи. Мртви смо!“, кроз сузе ће Срђан. „Хајде умукни па ти, због тебе и јесмо у овој ситуацији. Да ниси чачкао ствари које не разумеш не би ни били овде. Шта сада да радимо? Реци нам, паметњаковићу!“, сетио се Бобан Срђанове грешке.

„Не вреди да очајавамо, остаје нам само да пронађемо пут напоље. Професор долази тек сутра, до тада можемо да се угушимо. Овај ваздух ми не изгледа нарочито свеже“, мирно је подносио ситуацију Раде, који се у међувремену смирио, и окренуо се мени, „хајде Душане, устани полако да видимо где смо и шта ћемо да радимо“. Док сам устајао и подупирао се рукама о земљу, осетио сам под прстима неки метал. Рекао сам Радету да ми осветли ту – пешчани сат нашао се у мојим рукама. „Ево ти твој златни сат!“, рекао сам Срђану пружајући му руку. Он га је узео бришући сузе: „Нисам ја крив! Како сам могао да знам шта ће се десити?! Нисам видовит.“ „Лепо, не чачкаш ништа док ти ми не кажемо. Ионако те сви вучемо без везе са собом, ништа не знаш и можеш само да нас уваљујеш у невоље. Да не помињем да си невиђена стипса и да те само новац интересује“, Бобан је све љући.

„Престаните вас двојица, свађа нас неће извући одавде. Морамо разложно да видимо како ћемо ову ситуацију да решимо“, поново је Раде глас разума. Ја сам се само сложио са њим и предложио свима да Радетовим упаљачем прегледамо просторију центиметар по центиметар. Пошто нам ништа друго није ни преостајало, сви су се сложили да почнемо са тражењем излаза. Окупили смо се око Радета док је он полако прелазио пламеном по просторији.

Срђан је зауставио Радетову руку док је светлост прелазила преко сата у његовим рукама: „Стој! Овде нешто пише. Ко зна најбоље латински? Чини ми се да је латинични натпис.“ Узео сам сат из његових руку и прочитао наглас: „Tempus Fugit. Добро, сви знамо шта то значи“, окренуо сам сат наопако и видео да постоји неки натпис и на тој страни сата: „Memento Mori.“ Погледали смо се и наставили са тражењем било каквог трага.

Прелазили смо тако сваки део зида који смо могли да дохватимо и видимо док нисмо обишли читав круг. Ништа нисмо нашли. Једино што смо могли јесте да кренемо да трагамо за решењем по средини просторије. Кренули смо држећи се Радета и његовог упаљача. Наишли смо на златну статуу Галерија Говедара у природној величини која је стајала на златном постољу. Никад раније нисмо видели такву резбарију, судећи по ономе што смо видели по мраку. Стајали бисмо још дуже запрепашћено да Срђан није видео записе на постољу.

„Ако си пронашао златни сат из златног доба
Прочитао оба натписа у правилном реду
Не преостаје ти да радиш много што-шта
Сем да чекаш да Аполон својим кочијама
Пређе пола пута и онда мучно умреш“,

Превео сам ја и гледао остале. Песак из сата полако је цурио и цементирао нашу судбину. Како год да сам га окренуо, наставио је да истиче. Раде је само додао: „Значи, остало нам је нешто мање од дванаест сати живота. Дивота.“ „Неће моћи нико да стигне да нас спаси на време. Готови смо! Ово је све твоја кривица, Срђане, да не умиремо сад бих те убио голим рукама. Проклет да си!“, Бобан је покушао да удари Срђана, али смо га Раде и ја задржали. „Која је вајда од тога сада, умиремо и то не можемо да променимо. Не преостаје нам ништа друго него да сачекамо да сат каже своје и мирно прихватимо своје време“, рекао сам ја.

Срђан се додатно узнемирио на моје речи и почео да виче: „Не! Ми не умиремо! Ово је нечија шала. Немогуће је да сат одређује када неко умире. Па макар то били натписи и на божјем папиру, не желим да поверујем да је тако нешто могуће. Не! То није могуће“, бранио се он са лудачком сигурношћу у гласу.

Доброћудно се насмејао Раде, потапшао Срђана по рамену и рекао: „Човек не треба да трага за идеалном ситуацијом, већ за идеалним решењем сваке ситуације. Ништа не добијамо бесом, неприхватањем или помирењем. Овде треба решити одређени проблем. Наш тренутни је да сигурно умиремо, за дванаест сати, за читав дан или много година у недоглед. Мени се, искрено, највише допада разрешење за дванаест сати. А због чега! Читав живот проводимо у незнању када ће нам Смрт покуцати на врата. Може доћи за секунд, минут, сат... Чекамо, чекамо и увек нас изненади. Ово је први пут да знамо тачно када ће доћи, имамо сат и видимо читав универзум у њему.

Свет функционише по овом сату, само ми то нисмо знали до сада. Не кривите Срђана за несрећу која нас је снашла, јер то заправо и није несрећа. Несрећа је била све пре тога, сада имамо једину извесну ствар у својим рукама – своје преостало време.“

Погледали смо се сви, ставили сат на под и поседали око њега. Гледали смо како песак полако пада на већ прилично велику гомилу. Остало нам је само да се надамо да ће у Радетовом упаљачу бити довољно бензина.